

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Anna Kozłowska (sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa R. O.
przeciwko Bankowi (...) S.A. w W.
o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 16 grudnia 2020 r.,
zażalenia powoda na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 10 grudnia 2018 r., sygn. akt VI ACa (...),

**oddala zażalenie pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 marca 2017 r. Sąd Okręgowy w W. pozbawił w całości wykonalności tytuł wykonawczy stanowiący bankowy tytuł egzekucyjny wystawiony przeciwko R. O. przez Bank (...) S.A. w W. w dniu 20 czerwca 2014 r., opatrzony klauzulą wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w R. z dnia 22 lipca 2014 r., sygn. I.1.Co (...), do kwoty 554.729,99 zł. Z ustaleń Sądu wynikało, że powód, R. O., w dniu 26 czerwca 2007 r. zawarł z pozwanym umowę o kredyt

hipoteczny w kwocie 383.000 zł. W umowie kwotę kredytu określono w złotych, kredyt był indeksowany do CHF po przeliczeniu wypłaconej w złotych kwoty zgodnie z kursem kupna CHF wg Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Spłata następowała również w złotych, w ten sposób, że powód zasiliał konto w walucie polskiej, jego wpłaty były przeliczane przez bank na CHF wg kursu sprzedaży tej waluty określonego w Tabeli i księgowane na rachunku służącym do obsługi kredytu, prowadzonym we frankach szwajcarskich. Powód zaprzestał spłacania kredytu w roku 2014 r., w związku z czym pozwany wypowiedział umowę wzywając powoda do spłaty całości zadłużenia a następnie wystawił bankowy tytuł egzekucyjny. Zadłużenie opisane w tym tytule opiewało na należność główną - 42.154,57 zł oraz odsetki umowne i karne, łącznie 554.729,99 zł. Temu tytułowi Sąd nadał klauzulę wykonalności a wierzyciel wszczął egzekucję.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w żadnym z dokumentów związanych z zawarciem umowy nie wyjaśniono powodowi, w jaki sposób są ustalane kursy wymiany walut, które stanowiły podstawę wewnętrznych przeliczeń w banku na potrzeby wypłat dokonywanych na rzecz powoda oraz spłat dokonywanych przez niego. Sąd Okręgowy ustalił m.in. również i to, że w rejestrze klauzul niedozwolonych prowadzonym przez Prezesa UOKiK są wpisane, na podstawie wyroków sądowych, klauzule dotyczące kredytu indeksowanego do CHF, o treści analogicznej jak te z umowy zawartej z powodem. W ocenie Sądu podnoszone przez powoda zarzuty bezskuteczności części postanowień umowy powodowały, że powództwo mające podstawę w art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. należało uznać za uzasadnione w odniesieniu do całej kwoty objętej takim tytułem. Przedmiotem rozpoznania w sprawie nie było bowiem ustalenie wszelkich okoliczności stanowiących podstawę powstania tytułu egzekucyjnego lecz stwierdzenie czy wskazane w tym tytule świadczenie może być objęte egzekucją. Postępowanie w sprawie nie miało na celu udzielenia odpowiedzi jak należy postąpić w sytuacji, gdy okażą się bezskuteczne niektóre postanowienia umowy a więc, w jakiej ewentualnie wysokości przysługuje pozwanemu roszczenie a w szczególności jak obliczyć wysokość długu, określenie bowiem jego wysokości byłoby ingerencją w treść stosunku prawnego łączącego strony, byłoby jego modyfikacją, a taka

mogłaby nastąpić w procesie, którego przedmiotem byłoby istnienie lub wysokość wierzytelności a nie w procesie jak niniejszy. Stwierdzenie zatem, że wysokość wierzytelności objętej bankowym tytułem egzekucyjnym jest inna niż w nim przedstawiona, uzasadniło pozbawienie takiego tytułu wykonalności w całości.

Na skutek apelacji pozwanego, Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 10 grudnia 2018 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. W motywach rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny zakwestionował koncepcję sądu pierwszej instancji o niemożności ustalania w procesie mającym podstawę w art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. rzeczywistej wysokości wierzytelności przysługującej bankowi w razie stwierdzenia, że część postanowień umowy, z racji ich niedozwolonego charakteru, była bezskuteczna. Wskazał, że doszło do nierozpoznania istoty sprawy, skoro sąd nie podjął próby wypełnienia luki, jaka powstała w treści umowy na skutek usunięcia z niej postanowień niedozwolonych. Wskazał też na zasadność zarzutów apelacji dotyczących oddalenia wniosków dowodowych pozwanego zmierzających do określenia wysokości zobowiązania powoda po usunięciu z umowy tychże klauzul. Taki stan sprawy prowadził do wydania orzeczenia kasatoryjnego.

W zażaleniu złożonym w trybie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. na wyrok Sądu Apelacyjnego, powód, domagając się jego uchylenia i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, zakwestionował stanowisko tego Sądu co do nierozpoznania przez Sąd pierwszej instancji istoty sprawy, a także dowodził, że ewentualne postępowanie dowodowe powinien był przeprowadzić ten Sąd.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uchylenie wyroku połączone z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji przewiduje art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. Zgodnie z treścią tego przepisu, orzeczenie kasatoryjne może zostać wydane w razie stwierdzenia nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji, nierozpoznania przez ten sąd istoty sprawy oraz wtedy, gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Zażalenie na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji ma służyć skontrolowaniu, czy zostało ono prawidłowo oparte na jednej z wymienionych przesłanek, tj. czy powołana przez sąd przyczyna uchylenia odpowiada podstawie ustawowej.

Przedmiotem badania Sądu Najwyższego jest istnienie formalnych, procesowych podstaw wydania przez sąd odwoławczy wyroku kasatoryjnego zamiast reformatoryjnego. Dopuszczone ustawą zażalenie przeciwko uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania ogranicza się wyłącznie do oceny decyzji sądu odwoławczego, jako następstwo zakwalifikowania przez ten sąd, trafnie albo nietrafnie, określonej sytuacji procesowej, jako odpowiadającej powołanej podstawie orzeczenia kasatoryjnego.

Jeżeli więc wyrok został uchylony z powodu nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, to Sąd Najwyższy ocenia jedynie czy w okolicznościach sprawy sąd drugiej instancji prawidłowo rozumiał to pojęcie, a poza oceną pozostaje, co oczywiste, prawidłowość merytorycznego stanowiska Sądu drugiej instancji. Jeżeli więc, zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy w rozpoznawanej sprawie miał obowiązek ustalić, czego nie uczynił, w jakiej wysokości przysługuje pozwanemu względem powoda wierzytelność z umowy kredytu, czyli nie ustalił wysokości długu powoda, która może różnić się od kwoty, na jaką pozwany wystawił bankowy tytuł egzekucyjny, a ustalenie tej wysokości nie oznacza li tylko rachunkowego przeliczenia, ale wymaga, jak wynika z motywów rozstrzygnięcia, rozważań co do możliwości i dopuszczalności zastąpienia niedozwolonych postanowień umowy innymi, których wybór jest determinowany różnymi czynnikami, to można zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego, iż takie zaniechanie Sądu pierwszej instancji uzasadnia twierdzenie o nierozpoznaniu istoty sprawy. Zauważa się też, że jeżeli Sąd pierwszej instancji we wskazanym aspekcie sprawy nie prowadził żadnego postępowania dowodowego, to potrzeba jego przeprowadzenia, na co wskazano w uzasadnieniu Sądu Apelacyjnego, również wyczerpuje przesłankę z art. art. 386 § 4 k.p.c. wydania wyroku kasatoryjnego.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie.